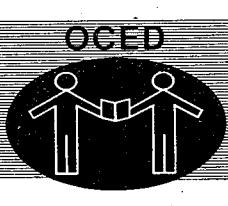


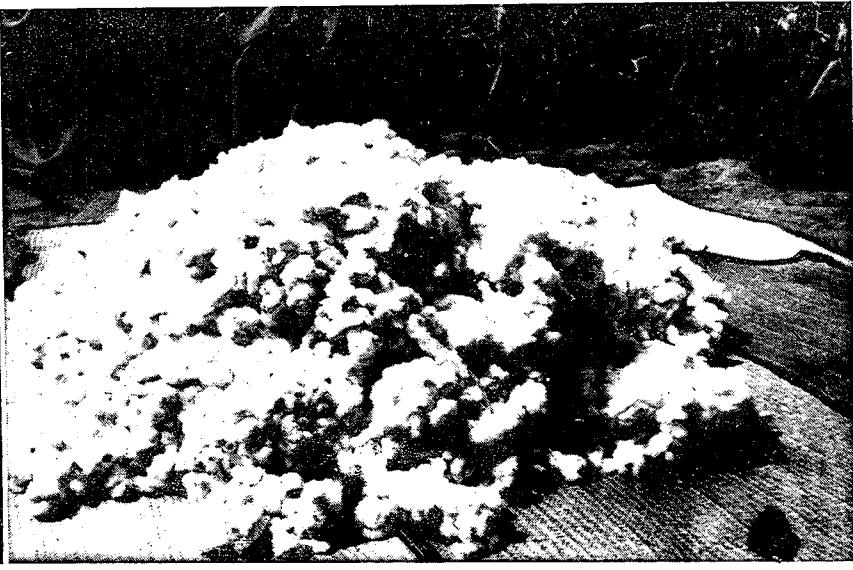
Jèkabaara

Nai Jawa
SP

BOKO 43nan 1989 SAN KALO WOLONWULANAN
A SONGO : d. 20



"ni jekafé ye daamu ye,
jekabaara nyogon daamu té."



AFRIKI TLEBINYANFAN KOORIKO LAHALAYA



MIN BE BOKO IN KONO

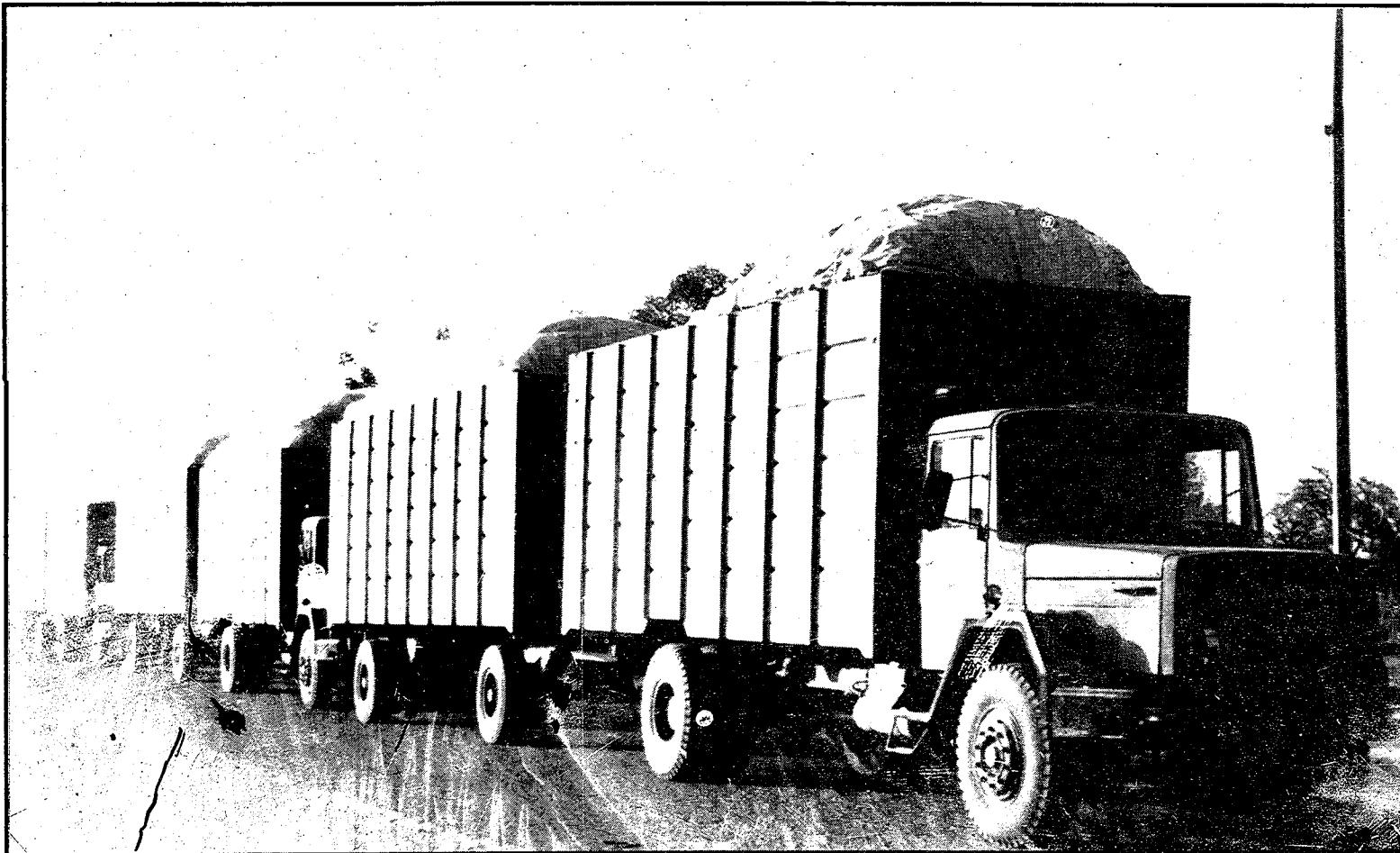
- № 2, 3, 4, 5 Afriki tilebiyanfan kooriko
- № 6, 7 Sibiraso wère bililenuw

Sere filanan donna De kalanso la

- № 8 "ODIPAC ye kuntigi kura soro
- № 9 Mali bagandökötörö do be kalan na Tilebi Alima Jamana kana.
- № 10, 11, 12 Tomonna dasiri saw (Tige 4nan)

AFRIKI TILEBIYANFAN KOORIKO

Ninan san fana na koori danmateme soro Faransi ka mara jamana koro tan kono Afriki tilebinyanfan n'a cemance la. 1988/1989 san na, koori koloma toni 1250.000 de soro. O koori sorolen mugu hake temenna toni 500.000 kan. Koorisene kene hake temenna tari miliyon kelen kan bi. San bisaba kono koorisene kene hake cayara a sigiyoroma fila pogon ye. Koori soro yiriwa in kera in kosebe Afriki tilebinyanfan jamanaw de kono barisa olu tun be kene min sene koori la, 1981 san na, u b'o pogon tan de sene bi. Min ye Afriki cemance jamana ye, koorisene barika dogoyara olu kono yere doonin.



Koori donninin ka bo cikedaw la ka se a dabalida la

Waati kelen o kono, koori soro yiriwara kosebe, k'o sababu ke koori sugu sabatilenw laseli ye senekelaw ma. Ode y'a to koori soro bora kilo 400 na 1970 san na, ka se kilo 1000 ma bi. Min ye koori soro ye koloboyoro la, o fana jiidira. Afriki kono kosebe k'a d'a kan, koori koloma kilo 100 o 100, koirimugu kilo 40 be bo o la (40%). O ye hake ye min ye Afriki bila dije koorisene jamanaw ne fe. Kodiwari jamana yere be 44% soro koirimugu la.

Nin yiriwasiraw bee y'a to koori soro

yiriwara kabi 1960 san na ni sigiyoroma 36 ye Afrikatilebinyanfan jamanaw kono, sigiyoroma 13 Madagaskar ; sigiyoroma 2,8 Afriki cemance jamanaw kono.

Koori ye senefen nafama ye.

Balannako te mogo si bolo koori joyoro barika yiriwali la koorisene jamana ka nafasoro siraw la. Mali ni Burkina Faso ani Cadijamanaw kono, koori joyorob'a ta 5 fo 7% jamana soro mume na. O jamana kelenw ka kakanjago la, a joyoro b'a ta 40 fo 60%.

Bi-bi in na, koori joyoro be ka bonja Santaraafriki ni Togo ani Benen jamanaw fana ka nafasorosiraw la (kakanjago 10%). Senefen wewew barika bonja n'a taa o taa ka temen koori kan Kodiwari ni Kameruni ani Senegali, koorisene yorobaw b'u kono.

Koori musaka cayali kanma kabini 1983 san na, o y'a to koorisene baaradabawka nafa soro yiriwara doonin. Jamanaw fana ye nafa soro musaka ninnu cayali la, barisa u ye do fara koorisene baaradaba olu ka nisongo sarata n'u sannifeere songo daben

Duguw kumakan



Koorisannifeere be ke duguyiriwatonw fe k'a lase kooricike yiriwa baarada la.

kesuw niyoro bota kan. Min ye cikelaw ye, olu hakilatigera u ka koori sansongo hake la sanni sannifeere yere ce, o y'a to olu ye do fara u ka timinadiya kan koorisene na. Tuba-bufanga diya-goya koorisene banna, senekelaw b'a don bi ko koorisene ye nafasorosira jenjony'u bolo. Okoson u b'a kanu k'a sabati.

Koori de ye jekennema-yoro bee ka nafolosoro senefen ye, siga te min na. Kooreidey'o senefen lakananen ye min be kolosi kosebe sen sira fe. Koori senennenw ka baara kolosilen don kosebe koorisene baaradabaw fe, minnu be koorsi ni nogo ani koori furakefenwd'u majurula. Ube demen ni laadilikanw soro koorisene baaradabaw fe kosebe. nafa were be koorisene na senekelaw bolo. O file nin ye : koori be sen sano kono sije kelen de. O la n'i y'a don san min na ko nafa beret'a la, i b'a seneni to yen.

Koorisene ye cike yiriwantoloma ye.

Senekelaw ni koorisene baaradabaw ka ben-kelen-na ye koori barika bonja kosebe fo k'a ke cikeyi-riwantoloma ye. k'a ta ninini siraw la minnu kera koori ni senefen dunanw kan "IRCT" fe, ka se koori sannifeerekow tali ma Faransi jamana koorisene yiriwa baaradaw fe i n'a fo "CFDT". O bee ko fana baaradaba werew be ka

koorisenenaw kalan ani k'u lafaamuya yiriwasiraw matarafali la. Kosa in na jatemine do, min kera kooreiko kan Afrika kono, o y'a pereperelatige ko jamana ninnu bee b'u ka seneyiriwabolo n'u ka nafasorosiraw bee ben koorisene baaradabaw ka sira ma. O te kunfekuma ye, nka tinekuma jenjony de don barisa bi-bi in na jemayoro jamanaw bee ka soro baju ye koori ye.

Koorisene yiriwaliba in ye do fara cikelaw la d'nni kan si juman soro-cogo ni mansinnafurakeli ani koorisun lasabaticogo kan. 1987/1988 sanna, kooriforo 77% ye tubabunogo kilo 145 sorotari la, awa foro 79% fana furakera sije saba, fo ka temen o kan d'ow la.

Koori be nafolo min lase cikelaw ma, o b'a to u be misiw ni baaraké minenw soro walasa ka yelema don u ka baarabolo la. Masinnasene in min b'a to cikela be se k'a ka foro buluku teliya la, o sabatira koorisene yoro de la (53% 1987/1988 san na). Koorisene 90% de be buluku ni misidaba ye Mali kono.

Koorisene yiriwa baaradaw joyoro ka bon kosebe masinnasene in na. Kalanyoro b'u bolo misi koloni kanma ; u be cikelaw lafaamuya a kecogow la, u b'u cesiri dabamisiw ka keneya matarafali la, u be cikeminen sabinilenw fana nefo cikelaw ye.

Koorisene yiriwa baaradaw ye senekemasin moterimaw fana laseli damine cikelaw ma. Ub'u lase cikelaw manka olu yere b'u minenw sigi noggon kan cikelaw ye, k'u kalan a labaarcogo la ani k'a laben uye n'a cinenna. Hali bi, o senekemasin moterimaw ka d'ggon kosebe.

Koorisene yiriwa baaradaw ka baara ma dan kooreiko d'ron ma ; jamana kelen-kelen bee kono u y'u mago don sumansene n'a sannifeerekow la. O siratige la, 1987 san na, Kameruni koorisene yiriwabaarada, min be wele ko : "SODECOTON", oyedemendan cikelaw ma ka kaba tari 38.000 sen, k'o noggona ke tiga la ani ka tari 35 000 ke keninge la. Osan kelen na,



Koori jen i be bo kooriforo ladoncogo la.

Duguw kumakan

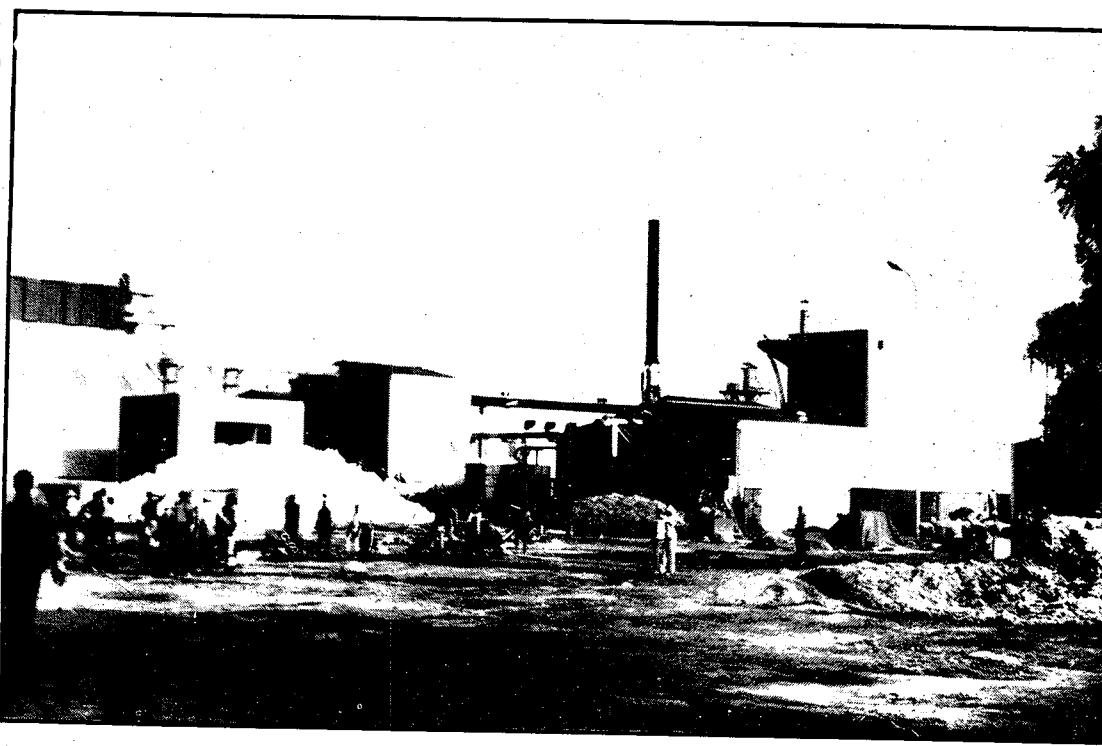
Kodiwari koorisene yiriwabaarda min ye "CIDT" ye, o fanay'a magodon tari 63.000 seneni na malo la, tari 82.000 kaba la ani tari 41 tiga la.

A ka ca a la, koorisene be taa cogo numan na jamanaw ka ciketere tigelenw fe. O feerew la koorisene kene hake b'ata 15% fo 20%. Sumanw fana soro yiriwara k'a d'a kan olu be nafasorokoorisene dugukolo nogodonnen koro la.

Baarada minnu nesinen be koorisene yiriwala labenni ma.

Sene yiriwa baarada minnu nesinen don baaranafoloko ani baarakbagako ani baarakeminenko ma, koori-sene sabati jekulubaw, olu ka baara ma dan sene doron ma, nka hadamadenya sabatili kera u ka keta do ye. O de siratige la, 1987 san na, Kameruni jamanaw koorisene yiriwa baarada y'i sendon baarabolo duuru lawaleyalu la. O baarabolow tun be siraba bo ni kalanso jo ni dogotosojo ani siso jo ni balikukalanso jo n'u nogonnaw de kan. Koorisene kera sababu ye fana tubabunogolasagon-yorobaw jo ani ka koorkolobo iziniw dilan. Bi-bi in na koori sorolen bee be kolobo u sene jamanaw kono, Faransi ka marajamana koro tan kono Afriki cemance n'a tilebiyanfan fe. Ni halibi koirimugu bayelema iziniw ka dogon jamanaw tan ninnu kono, koorkolo hakeba koni be bayelema yoronin kelen ka ke tulu ye ani bagandumuni. 1985/1986 san koorkolo labaaraalen hake kera 65% de ye.

Nin nafasiraw nagasira doonin geleyaw bolo minnu damine na kabi 1985/1986 san na. 1984 san kalo duurunan na, koori y'a songoba soro. Nka Ame-



Koori dabalistaw ka ca Koorisene jamanaw kooro.

riken wa-ri binni, o ye fenw sandaw binni kunnabiri waati jan kono. 1984/1985 san koori danmatemensoro ani sinuwa jamanaw koori donni suguw kono, olu kera sababu ye ka koori songo bin kosebe. 1986 san kalo seeginnan na, koori songo binna fo ka se Faransi wari dorome 5,50 ma. Dijne sugubaw la, Afriki jamanaw tan ninnu ma fanga soro k'o sababu k'u hake dogoya n'u ka koori bota dogoya ye. O san na, koorisene yiriwa baaradabaw binna kosebe ni sefawari miliyari 100 tijenye. Jamanaw ka songo dabon ciyakedaw n'u ka sinsinnafolo ma se ka bencogo jenjion soro binni in na. Geleya donna koorko la kosebe Cadi ni Santarafrikide. Koori songoyelenna dooni 1987 san na. O ma taa ne. A binna i k'tugun. Bi-bi in na, koori kilo songo be munu munu faransi wari 8 de da fe. Fen min ye 1988 san kunkanko ye, hakilisigi t'o fana na barisa koori bolen caya n'a taa o taa, a dondalasiraw ka dogoya b'u'no na.

Bi-bi in na koorisene yiriwa baaradaw te tono si soro barisa u be min musaka koorisene na, u t'o soro a feerelen na. Kameruni, koorkilokelen

musaka bee faralen nogon kan, o be taa faransi wari 12fa 14na. O feerelen dije koorisugubawla, o be faransi wari dorome 7 walima 8 desoro. Obono hake ye faransi wari dorome 5 fo 7deye. Ogelya o latemem ka gelen kosebe Afriki jamanaw bolo.

kabini 1986 san na feere folow tigera walaasa ka koorisene musakaw do-

goya. Nafolo labaaraacogo sabatilenw y'a to bilankoro nafolo sinsinna. Josen kura donna koorisene yiriwa baaradaw koro, oy'a to musakaw dogoya, barisa cikelaw ni cikeda baarakelaw bee lajelen tona ke donni ye tugun koori kan, i n'a fo a tun be ke cogo min waati dumanw kono. Jamanaw caman fana be ka jatemine ke tubabungokow ni sannifeerekow bee tali la cikekaw yere fe.

Afriki tilebiyanfan n'a cemance jamanaw ka koori koloma musakaw ni Azi jamanaw ta bee hake ka kan, nka Ameriki kejekabolo jamanaw ni Eropu tilebibolo jamanaw ani Arabu jamanaw ta ka ca n'u ta hake ye kosebe. Jisara bobaliya ani dugukilo sofuruwari bobaliya ni koorisenenaw ka soro dogoyal, olu bee de be Afriki ni Azi jamanaw ka koorisene musakaw dogoya. Nk'o n'a taa o taa jamanaw ninnu cogoya yere kanma, o musakawyere fana ka ca kosebe. Koorisene soro sabatili ni koori sugu numan seneni ani foro lakanafenw doncogo foro la, olu bee de ye taabolow ye feere numan be ka nini minnu na. Afriki ka kan ka koori numan de sene, walasa a ka se fana k'a ka koori feere a sagonnada la dije koorisugubaw la. Afriki ka kan fana k'a ka koori sene

Duguw kumakan

ka ben koorisannaw sago ma.

Ni koori nena, o be se ka ke sababu ye ka koorisene yiriwa baarada sankorota. Koirimugu dabalili k'a ke gaari ni finimugu ye, o dabalidakow be ka nejnini, nka min ye sira soro, oye koo-rikolo dabaliyoro de ye. Ni bi-bi in na, Afriki koo-risene jamana ninnu bee be koorikolo tulu babaloko kanma, fen min y'u ka bagandumuni ye, o koni ta ye to-k'a-je ye halibi. Koorikolo bayelemalen ka ke bagan dumuni ye, o be se ka dumu bagan misenninw doren de fe (saga, ba...), nka mogo ni bagankunbabaw (so, fali,...) te se k'a dun, barisa baga min b'a la, olu kono te se k'o kun.

Kooriko sinin nesigiw

A be san caman bo, "IRCT" donnikelaw ye koori sugu do ye baga te min na, n'a be wele ko "glandless". Bi-bi in na, o koori sugu o tari soro ni koori seneta koro be danma ka kan. Nka halibi, k'a bo Kodiwari la, o min y'a laje 1984 san na, Afriki jamana si m'i sendon koori "glandless" cikeli la felo. Koori in dun nafa ka bon kosebe barisa hala kolo mugube se ka laben



"Soleor" ye Mali Koorikolo dabalida (HUIKOMA) ka koorikolotulu ye.

ka ke dendabolidumuni ye, min barika yera a dilanbagaw bee fe. Ali o bee ko fana, a kolo be se ka ke bagan-dumuni ye walima k'a laben k'a lase Eropu jamanawla, a be jiniyoro min kosebe. Koori "glandless" seneni be se k'a to koori fen bee be nafa ladon a senebagaw kun.

Bi-bi in na, jamana minnu ka soro

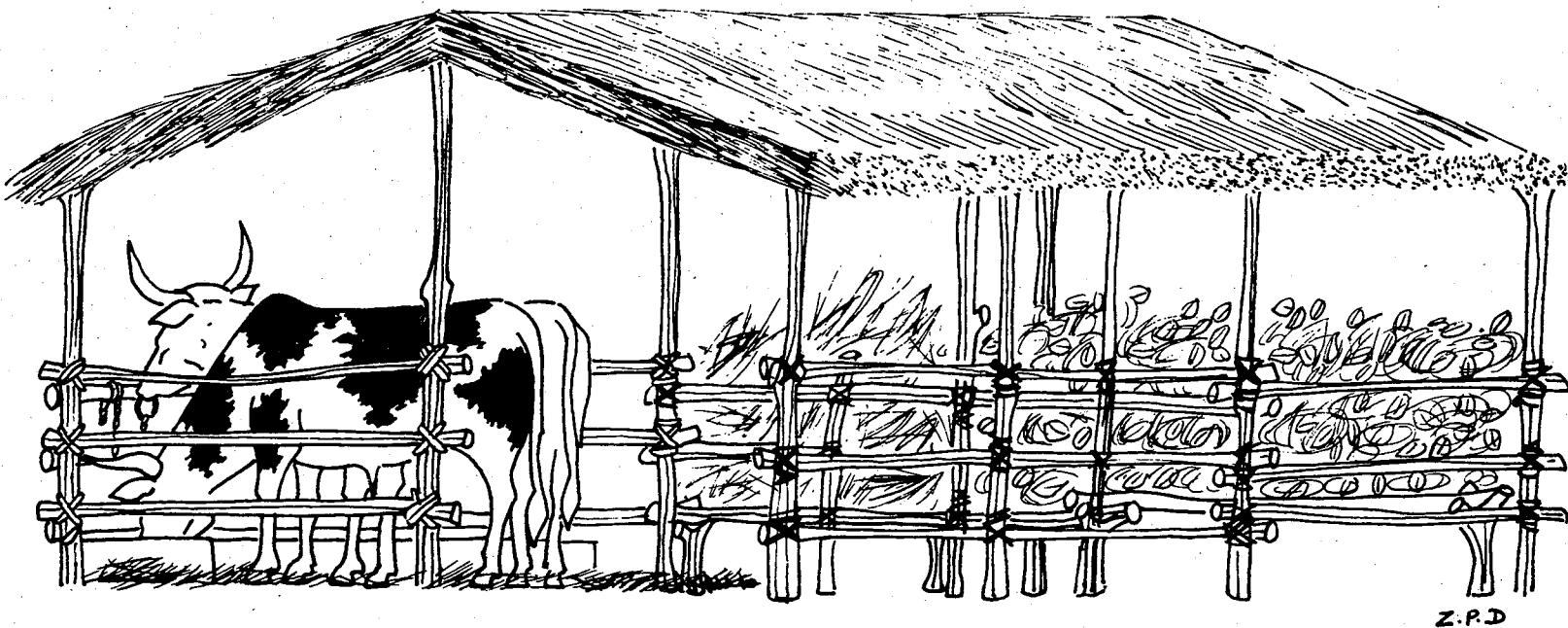
bee dulonnen don koori la, olu ka kan fana ka barika don senefen tow seneni na. n'o kera u be kisi koori songo binni kasaraw ma. Ni suman be cikela bolo, koori songo binni kasaraw be dogoya ; nka n'o t'a bolo fo koori, ale wajibiyalendon ka si numande senewalasa ka koorisanjekuluw nimisi wasa.



Mali Kooricike Yiriwada baarada nemogo so Bamako

SIBIRASO WERE BILILENW

Sibiraso ye dugu min be Lulunin lamini cikekafo kono, Kajolo kafo la, Sikaso Koɔrisene Yiriwa Baarada mara la.



Wore bililenw be cikemisiw lakanina ka bo tile funteni kasaraw ma.

Cikeda 69 de be dugu in kono. Jateba min kera marabolo fe hadamadenw n'u bolofenw kan, oy'a jira ko Sibiraso mogokasabi hake ye 1379 de ye. Nka mogo in bee te dugu kono. A caman be Kodiware jamana kono baaranini ni nafoloni na. Cikelaw tun be kungojiridonw ni nakosenew de ke kosebe. U tun y'u kodon koɔrisene ma. O de koson, senekeminen tun man ca dugu kono. Cikeda fila dɔrɔn de tun be yen senekemisiw tun be minnu bolo, n'u tun be baara ke ni misidaba ye.

Kabini 1986 san, Mali koɔricike yiriwada ni Sikaso mara seneyiriwafεεrew jini baarada (DRSPR), olu jera ka baara kerenkernen dɔ sigi sen kan Sibi-

raso walasa ka dugu ka jetaa sabati. Cikelaw ka geleyakow segesegeli sen fe, a yera ko cikedugukolow tun nafantannara, ka cencen don u la. O la, wajibi don ka se ka dugukolo nafafenw lase u ma. Ani fana, misidabalabaara fana tun ka kan ka don kosebe cikelaw ka baarabolo la.

1985/1986 san, mogo fɔlɔ ye juru sɔɔcikeminenw na. 1987/1988, mogo kura naani ye juru sɔɔ o siratige kelen na ; 1988/1989 san, mogo tan. Jinan sinta (1989/1990) mogo tan ni naani. Bi-bi in na, cikeminentigi ye cikeda 31 ye. Kɔrɔlen fila, ani kura 29.

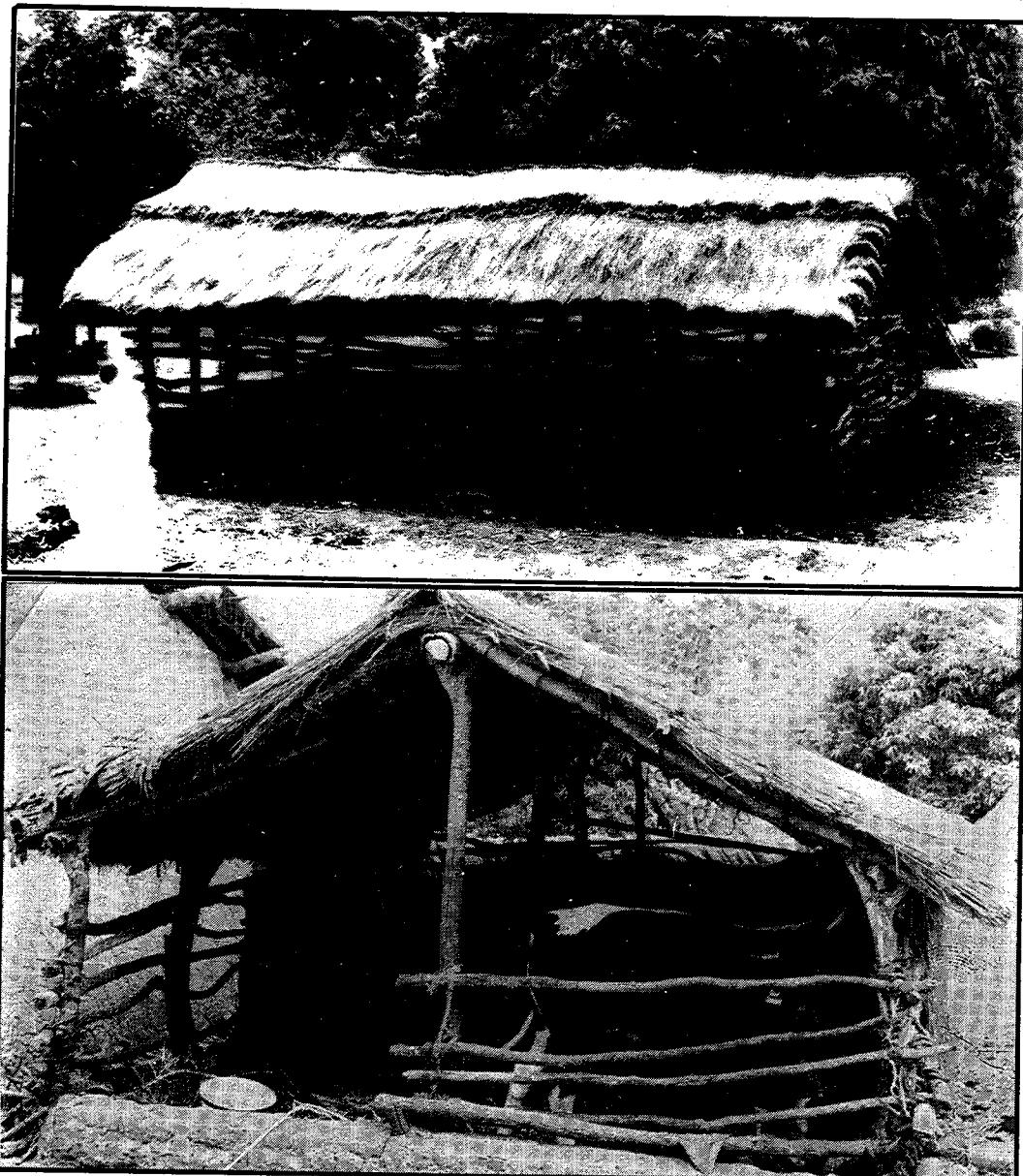
Nka 1988/1989 san ma diya kosebe. Koɔri tari 38,5 foro senen na, dugu ye koɔri bag 28.780 dɔrɔnde

sɔɔ la. O b'a jira ko tari kelen sɔɔ kera bag 747 de ye. O la, dugukolow nafafenw ka kan ka s'u ma joona.

Bagannogɔcaman sɔɔli hakilila de ye Sibiraso cikelaw bila wore bililenw joli la, walasa fana ka baarakemisiw marayɔrɔ surunja cikedaw la. Were ninnu misali tara koɔricike yiriwada ka misidogɔtɔkalanw sen fe bagan kɔlosiyɔrɔw de la. Were ninnu b'a to baarakemisiw be ladon konuman n'u sirila nɔgɔn kɔrɔ were donjiriw la.

Were in be tila yɔrɔ fila ye : yɔrɔ dɔ ye misiw dayɔrɔ ye bin kan minnu be kebagannogɔye; yɔrɔdɔnyebaganw ka dumuni lamarayɔrɔ ye.

Koɔricikɛ Yiriwada Kunnafonî



Sibiraso wəre bililen dōw

Sere filanan donna De kalanso la

Kalanden 24 donna De kalanso la ninan, ka bɔ Kajolo ni Sikaso cikekafo la : ce 15, muso 6, denmisén 3.

De be Klela de fe, Sikaso cikemara la. Mali koɔricikɛ yiriwada ka kalanso kura dayelennendon. Akalandensere folɔ bora salon kalo 12n na. Olu ye kɔrɔfɔ min fɔ u ka kalan kuncé don, o do file nin ye :

"... Anw nana kalan na yan kalo 4n tile 30. K'a ta o don na, ka na a bila bi la, anw ye fen caman dɔn minnu ka

kan ka ke sababu ye ka yelemba don an ka hakilijakabɔ cogo ni an ka baaraw kecogo la. An ye senekecogo juman kalan waati in kono, ka tila ka

hakilila caman sɔrɔ duguyiriwatoñw ka baarakcogo kan. an ye misibalo nɛdɔn waati in kono. Nin baara kelen ninnu bɛe kera ka da balikukan kelen kan. An be se k'an waso an to senekele caman na ni mun ye ? O ye an ka musow ye hakilila kura min sɔrɔ yan. Nin waati kelen in kono musow ye kalan dɔw ke i n'a fo : nakobaara, den lamɔcogo juman, fini kala, tobilidibiko, safune dilan ani Jemara.

Kalan kofolen ninnu si te dɔn n'an tun ma jɔgɔn mine. O jɔgɔnmine fana kera kalan dɔ ye an boło min nafa fana ka bon.

Ni e mɔgɔ o mɔgɔ sera ka bɔ De kalanso in na n'i ma yelemba don i ka baara cogola i seginnen so, e te se ka yelema i si kono tun. An hakili la an

Cikelaw y'a faamuya ko misiw ka kan ka ladon kojuman ani k'u ladumuni ka ne walasa u be baara ke kosebe. Cikela fen o fen ye juru in sɔrɔ, olu kelen-kelen bɛe be soninbuluba tari tilance fo tari kelen ke walasa ka misiw ka balodafa dumuni sɔrɔ.

Sanji telinw nayɔrɔ ye Kajolo ye. O de b'a to binw ni furabuluw be wuli yen joona. Cikelaw be binkenew kan saminegonba la, walasa k'u di misiw ma senekewaati la. Were kelen-kelen bɛe kono, misiw ka balo lasagonnen don sulu dɔkɔnɔ min jolen don ni biriki ye. WERE ninnu be sisow dafɛ. O cogo b'a to misiw be deli u tigiw la joona ani denmisennin minnu bilalen don u dajuru mineni kanma foro kono. Obɛe kɔ, baganw kɔlosili ka nogɔn. Feere juman don ka se ka bagan sonje dabɛn, o min ka ca mara in kono, k'a masɔrɔ a sigiyɔrɔ fe jamana dance la.

Sisan were bililen minnu jɔra Sibiraso, o jɔgɔn be ka caya Kajolo kafo kono. "CMDT" bagandɔgotɔrɔ nemogow hakili b'a la ka wereko in jensen "CMDT" ka maraw bɛe kono, i n'a fo taamaseere cikeminen jurusɔrɔbagaw bɛe bolo.

na se ka minen fa, koɔrisene baarada ye minen min bila an kanma. Nka hali bi an mako be demen na, demen min n'a kɔ ma tige koɔrisene baarada ni Senekelawce. Oye senekeminen ni senekelakolidenw n'u nemogow ka demen tow ye n'an kɔseginnna an ka duguw kono. Kuma kunkurunni min tun b'an fe ka fo jama ye o ye nin ye, nka an te na kuma in kunce hali bi n'an mabarika da an karamogɔn'aka nemogow bɛe ye ka bɔ Klela fo Sikaso, ka foli kerenkerennen di De dugutigi n'a nɔfemogɔ bɛe ma an mineko-juman na waati in kono. an b'a jini Ala fe, anw bolo desera ko juman minnu ma kalanso in na ninan, an balima nataw ka se k'olu ke. Ala ka barika don kalan na an ka jamana yɔrɔ bɛe."

De cikekalanso kalandenw togo la.

"ODIPAC" YE KUNTIGI KURA SORO



Dr Makan Simon Sisoko

Kabini 1989 san kalo 4n tile 26 don, "ODIPAC" ye kuntigi kura sorø. A tögö Makan Simon Sisoko. Sene yiriwali minisiri körösigi dö tun don laadili sira kan, bawo a ka döniya fanba bëe sinsinen don sene yiriwali n'a jiidili de kan.

Dökötöro Makan Silon sisoko ye baara damine ODIPAC la kalo 5nan tile 24don. Atile 30don aye ODIPAC jemogoso baarakelaw bëe lajelen kumajögönna. O nogonje senfe a ye kunnafoñi caman di baarakelaw ma Mali sorø baara cogo kan walasa k'u hakili körösiyen ka ke baara numan kan.

A ya jira bëe la k'a fo ko bi Pariti ni guferenama wajibiyalen don ka yelema don faso foroba baaradaw la walasa k'u laben ka ne ani k'u kejne ni Malidenw haminankow ye, k'u berékene ni Mali sorøye. Osiratige la, an k'a döñ ko foroba baarada döñ ka kan ka datugu, walima k'u latemen kenjereyew ma; döñ ka kan ka laben ka ne walasa u ka sorø bë se ka jiidi.

ODIPAC ye seneke baarada labenta dö ye. o la yelema caman ka kan ka don ODIPAC baara cogo la, k'a d'a kan ODIPAC jöyöro ka bon Mali sene yiriwalila. Oyellemaw jesiigi kanma, Dökötöro Makan Simon Sisoko y'a nini ODIPAC jemogoso baarakelaw bëe fe u k'u jesin baara kecogo numan ma. O la u k'u jija ka baarakelaw matarafa, ka nogon bona baara kono, awa ka nogon gasi sigi. O mana ke yelema minnu ka kan ka ke, olu be sabati, baara be ne w'a ka c'a la sorø na jiidi.

Dökötöro Makan Simon Sisoko ma dan ODIPAC jemogoso baarakelaw döñ ma. Kalo 6nan tile 9 n'a tile 10, a n'a ka baarabolo kuntigi fila jera ka taa taama na Kolokani cikemara la. a ni yen baarakelaw fana ye nogon kumajögönna, baarasen kura ninnu kan. O kofe a taara Yurangabugu duguyiriwatón fana kumajögönna. O töndenw ye kunnafoñi caman d'a ma u ka dugubaara kelen ni baaraketaw kan. Usinsinna kosebe duguyiriwatón jec i n'a jöyöro kan duguw ka netaa

n'u k'a yere ta la.

K'a ta 1989 san kalo 6n tile 27 la ka na se kalo 7n tile 4 na, Dökötöro Makan Simon Sisoko ye nin taama in nogon ke Kayi ni Kita cikemara la.

Dögökun kelen kono, a ni cikemara fila ninnu baarakelaw, a politiki jemogow n'a marayöro kuntigw bëe ye nogon kumajögönna ODIPAC baarasen kuraw kan cogo min ODIPAC bë se k'a jöyöro fa Mali sene yiriwali n'a ka dunkafa la.

Nin cikemara fila in kono a ni duguyiriwatón fila ye nogon kumajögönna kosebe baara kecogo numan siraw kan.

Solo duguyiriwatón mogow y'a jira ko sene te je senekejuruk. Olu y'a nini ODIPAC kuntigi fe, a k'u demen kosebe BNDA kerefe juruko la. U ye layidu d'a ma ko geleya si tena sorø juru sarali la. An b'aw ladonniya nin yoro la ko Solokaw koni jeyalen don cikejuruko ta fan fe, ani nisongofan fe.

O sira la, Dökötöro Makan sisoko y'u fo, k'u tanu u ka baara numan na.

Danabugu duguyiriwatón, Kita cikemara la, y'a jira ODIPAC kuntigi kura la, ko fosi te je-ka-baara bo. O hukumu de kono senekelaw bë se k'u sigiyöro lakana konuman. O siratige la Danabugukaw y'u fanga da jirituru kan ani feere kuraw tigeli kan ka dugukolo kélé cogo bëe la.

Dökötöro Makan Simon Sisoko nisondiyalenba de seginna ka bo a ka nin taama ninnu na ODIPAC cikemaraw kono. a tun dalen b'a la, w'a a dara a la ka t'a fe, ko je-ka-fo ye daamu ye.

MALI BAGANDOKOTORO DO BE BAARAKALAN NA TILEBI ALIMAN JAMANA KAN

Alu Sangare be 1989 san kalo 3n ni 8n ce baarakalan na Tilebi Alima Jamana kan. Kalan in musaka bobaga ye Alimanw ka Jamana Yiriwataw Demenbolo de ye.



Alu Sangare (cemannce la), Mali bagandokotoro min be baarakalan na Tilebi Aliman Jamana kan

Alu n'a jenogon Alimaden Kristiyan Letner yalala ka cikedadaw file, i n'a fo baganmarayoro minnu na misi muso be lajodogotorow fe kasorontura ma se a ma.

"Misiden 1.200 wali 300 jenogon de be anw kun mobili kesu kono!" O ye Alu tlonkekan ye baara in jendombali do fe, k'a soro a kan be lawajisimin de ma mana dundenninw kono.

Masin do b'a bolo ko "ordinateri" (a bonna te temen sebennikemasin ncinin kan) o be baara in lahalaya bee ta ka mara.

Mali la, nin kamalen san 36 in tun

be bagandokotoroya ke Baganmara Kuntigida delan Baganfurakeli Dakun na.

A be waati min ke kunnafoninini ni dönniyajiidi la Alima Jamana kan, o fanba be ke baarakalan na ka nesin misilajo ni kono kolozi ma, ani misi do den yelemani do were kono.

Kalan in be ke cikeda min na, o y'a ko bee boloda k'a ban pew : k'a ta lawaji mineni na ntura la, ka se a labenni ma jininibon na, ani bololalajoli kecogo, fo ka se a cikeda masina yere labencogo ma.

Alu Sangare y'a kolozi ko "Sank-

abamisi ye si juman ye nonoko ni sogoko ta fan fe", w'a hakili b'a la n'a ni Mali ndama ni gongan kolonsora u be bange siw la minnu be fusaya denbayaw ma.

Kalanden misen ni dönniyatigi ka ca 140.000 ye, minnu bora jamana yiriwataw kan i ko Alu Sangare ka taa u ka dönniya sinsin Tilebi Alima Jamana kan 1960 sanw ni bi ce. Mali kelen ta ye 329 ye 1974 ni 1987 ce.

Kalan musaka tali i ko Jamana Yiriwataw Demenbolo ta n'a jenognaw be se ka ke sababu ye ka baaradonna caya jamana minnu be bo demen in nunma kono.

Duguw kumakan



O tora ten ; jenwan kulu tora laben na. Jekulu dō blala ka saw ka yorō dōdō k'u ka keta bēe kōlōsi. U nan'a dōntigiti dasirisa ninnu tēdōwerē ye fēnmayelēmasaw ko. u y'u ka yorō don da ye dugu seleke dō la. Saw kuntigiba ma sōrō ka dōn. A tē nē fo sēgesēgeli ka dunja, bolo ka da dasirisako in kise kan. Ko maa ka jini min bē don saw ka wolokonton kōnō, ka kōlōsili kērekērennen kē. Bērema ko ale bē taa. a jenwanw y'a jininkia :

- Ayiwa, i bē taa ni kan jumen ye ?
- N bē n ka npalanba fla fa jnamaku ni fyefyemugu la. N ka npanmuru jan bē taa n bolo. Su dugu tla mana tēmē ni waati kelen ye, n bē n cēle ka don saw kan. n'u ye n ye, n bē ta mana ka jnamaku ni fyefyē sisi wuli u la.

- Ayi ! Ikelentē se. Baara ka ca maa kelen ma. an bē maa fla far'i kan.

- Ne bē t'a fē. o ye Sankala kan ye. Dō wēre faral'a kan, ko Kungoba. U benn'o kan. Jana saba y'u banba saw ka yorōla taa fē. u ye balo dōman k'u kun. U ka kan ka tle saba kē yen, nka balo taar'u fē, o bē dwakun se.

Jesigi ka ny'a ko la, balanna tēban ko la, sango ni n'a nywan ko. U ye basicamanta u fē, minnu ye sawgalo ye, min bē maa tagan u daji n'u tīne ma. Uye basi tuluma dō mun u yēre la ka maa kasa tīgē pewu ka b'u nō fē. Maramafēn kōni, o kuma tē. U donna

TOMONNA DASIRI SAW

(Tige 4nan)

digen da fē, Bērema bē jekun na ka Sankala kē kōmaa ye. uye dibi momō ka taa, funteni b'u la cogo min, u wosilenba dēbēdebe ; i t'a fō fyew ko an bē fonene na. Kōlōkōlō funteni tē dugu jukōrō, a b'i ko u donna dibi de kōnō. digen donda bēe ye worokow· araka ye, k'a bēe nagasa. yorō dōw, i bē furance jan ke gorogara la, fara ni digen kolonw ce la.

Yorō dōw, i b'i nagasa o ta la. Kuma dōw taamana ninnu bē coron f'u cēmance. Min mana coron, tō fla bē dēmē don o la. U bē su dibi la nin bēe ye. U sera yorō do la, o bēe jiritu dibilen. Saw bē fan bēe. Minjanw kelen bē k'u meleke jiriju la ; nkoronkow ni fōfōninw da-dalen jiriju fē dugu ma. An ka jana saba y'u da kelew ka waati kē ; sa si m'i lamaa. U gērela dōnin, ka gēre tun. Ta tē bō, sisi tē bō. Uko na sōrō saw bē sunōgo. Elē, obennatīne ma, sabu, Sankalagērela ka t'i bolo da sa dōw kan, u ma yōgōyōgo. Utēmena falaw, k'a wash'a la. u sera jiritu dan.na, u ye yeelen-ninw ye fan bēe sow kōnō. Foyi ce manji k'u bō ; fo i nē ! U kabara fo k'u da yēle, u m'a dōn nin nywan dakabannafēn b'u ka dugu jukōrō. Sow bēe ye sanu ye, k'u lamini ni warisisan ye ; nin ka bajalanba dō kē k'a bēe lamini. so kelen bē tow ce la, o saja nywa tē dlako ni ce nē. na. Taamana ninnu miiri kē'la, o na kē saw ka masake ka so ye, kelen, u kuntigi ka so ye. U y'u dēn ka gēre so ninnu na. Uye musowcaman kululen ye dafela sow fanfan kōrō, u da-dalen, u bē sunaa kēne ma. Funteni bē. A bēe dakabanna muso.

Dugujēda surunnanen, Bērema n'a jenwan fila taar'u da jiritu la ; u dogolen tora ka tle bēe ban, su kolen ka

men, u y'u jōori ka gēre sow la ; k'u mōlōsi ka ba jalan tīgē kelen-kelen nōni na. U dēnen tora soju fē dibi la. U ye musow ye fo k'u lasaa, u bē yeelen na minke, olu mērulen bē dibi la.

Musow bē munun-munun na, dōw bē don-ka-bō la sanusow kōnō ; dōw dalen bē yorō kelen. A bēe ye jamana dakabannamuso sarakalenw ye. U y'u ka dugu muso dōw dōn u ce la. Saw bē fofoli la muso kuluba ninnu ce la, julajuguya bēe lajelen na. Tomon-na ka cē saba dusu jūgunna ka kami, i ko a ka pēren. U y'u yēre lamine. U y'u terenteren fo ka se cēmance-so ma.

U y'a sōrō a fan bēe jīginjaga, u bē lamaa na tuma bēe ; waati mana se, i bē sakulu do nagasato ye ka na ka sōrō kulu dō bē taa, u bē to ka jnwan laabi ten. O ye su kururu, tile kururu ye. An ka dunan ninnu ma donyōrō si sōrō. U seginn'u kō dōni ka n'u hakili falen-falen :

- Aa ! Akojē sera ūkili saba siri ma koy !

- Ni yērewolo jōr'a kan ka faso kunmabo, ka jo a ni filili kan, foy kelen tā kēnē ; n'y'a jīgin an saba bēe de b'o kan kan. O tuma hali ūkili tan siri man kan k'an kēnē, sanko ūkili saba siri. Ntaki dōw juman na : "N'i ma siran ko blēnw nē, foy t'i bali k'u kuru tīgē". O kuma y'u dalagesē de ye.

- An dun b'a ke di ? Bērema.

- An k'an taasi fōlō.

- Ne nē bē min na ni ko in na, an ka sisi wuli sinsannasa ninnu na, n'u kirinkaranna, an bē don sinsan kōnō. O ye Sankala kan ye.

- Ayi, o farati ka bongwansan. N'an y'o kē, saw bēe sōrō ; u bē na yan fa sisan, oy'an dan karilen ye. A juman

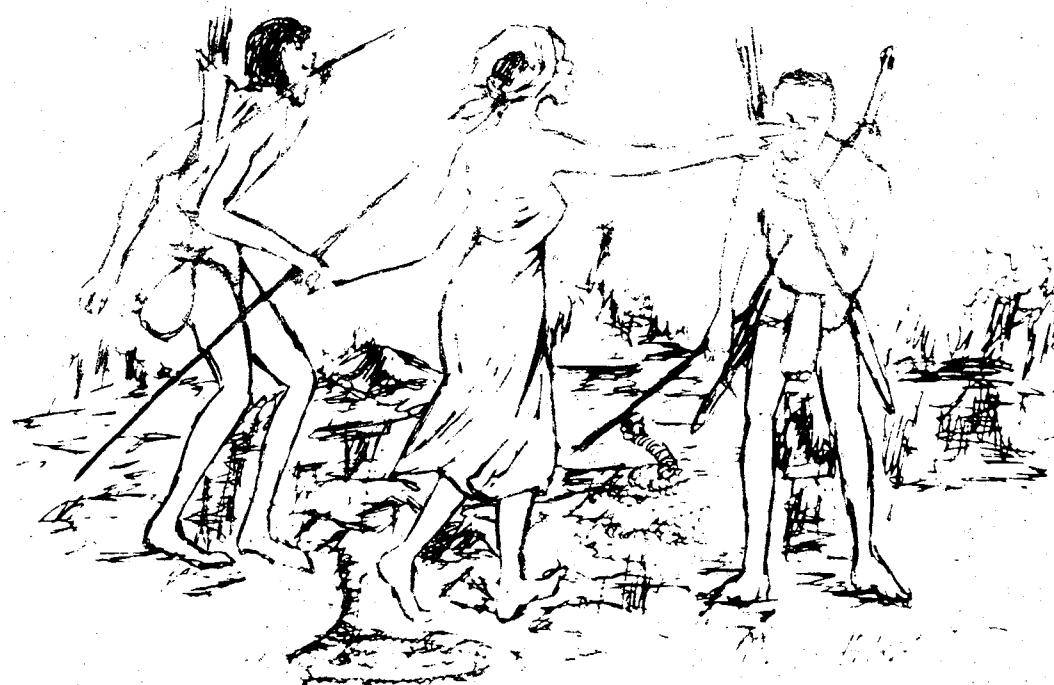
Tulon te sebe sa

ye min ye, an
k'anjigiseme
an bale-
ma mu so
ninnuna. Olu
yan dug-
ulenw ye ; u
kakankayoro
cogodonk'an
lateme.

- O te ne
soro su to in
blen, musow
bee dara ka
ban. An ni
duguje dun to
manjan blen.

- O man
gele, an be su
in na ke yoro
sigicogo dönni na ; ka boda jini. Sinin
su, an n'an geleya ka don masake fe
yen.

- O benna.



Berema n'a jenwanke fla ye saw ka
yoro fan bee woloma ; u sera k'u jori
yoro o yoro, u y'o bee lasaa, a
barikantanyorcon'akologelenyoro bee.
U ye boda naani de ye dasirisaw ka
yoro la, ka ben dugu seleke naani ma.
O don tun y'u nadon su sabanan ye.
Kabi su kora ka waati ke, u tora ka
musokulu dodo ; k'u dönbäa döw ye.
Berema y'i ceele so kere fe. Fajigi
denmuso folotun minena ka di dasiri-
saw ma sonfen ye, ko Nesira. Ale ni
Tenenje, Jugutne, Musodo, Ninsira,
Jemako, ani Sebalite, u bee minena
san kelen jwan fe ka bo u balimaw ni
lamaanawkoro; ka bone u maminekew
la. Kab'u kera saw ka bla la, u ma foy
ye jemanogo ni kunpa ni sagontaja
ko.

Nesira tun be taa-ka-segin na fan-
fan koro. Tuman min a ni Berema ce
surunnana, o y'i to dibi wolo la k'i
bolonkonin peren a ye, nin k'a kori.

Nesira y'i koyelema k'i ne were dibi
wolo la. A kelen ka ce do ye, a y'i ne

nugunka sananink. Anana Berema
ye k'a lasaa doonin ; a da yelelen
tora, a kunmasi sera muguri fe. A
nen, a sera k'i yere lamine. Berema
ye taamaen k'a ma. Nesira y'i yere
kelegennataabaa ye kab. Berema
y'i den legen flowo la k'a dogodog-
oni a tlo koro. a y'u nadon n'u janiya
foa ye. Nesira tora k'i kun komi, a be
muguri, a b'i ko a ka wolo nisondiya
fe. Nesira nana balimamuso tow
lasomi kelen-kelen. Ninsira
ladonniyalen, okoa beetaab Cyenta
bara. Cyenta ye Tomonna
yerebolodenye. Ale be donmamasa
in de bara, nin y'a san duuru ye sa.
O yoro te yen, o dogodogo kono si
te yen Cyenta te min don. Jemako ye
musofini fla don, ka taa negen na, a
ye fini kelen bo, ka to kelen to a la.
Sankala y'i den ka don negen na, ka
musofini don k'i yere ke muso ye. A
dara Nesira kan ka Cyenta segere.
Sa ninnu be sinsan da la kolosili la, u
ma somi. Berema ni Kungoba benn'a
na k'u den sinsan da fe. A mana ke
ko min ye, ka Sankala ni Nesira
kana.

U taar'a soro musokulu hakentan
de bonnen be Donmazan ka yoro fan
bee. Tomonnakaw b'uce la. Ce kelen
b'u ce la yorobata ; a kelen be k'i min
k'i kiribi, k'i blen ka far'o kan i ko

neberes !
Ele, wal-
ankanta
dan don.
A b'i ko a
ka
musow
kunun, a
Julenba
jarabi fe.

Sankala
ni Nesira
y'umolosi
ka don
Centa ka
so kono.
Nesira y'i
dan tig'a
ye. Aker'i
ko a ka

pan muguri fe. A y'i bolo poron a da
kanaka nisondiya kana tlala. Sankala
y'unakan nebee foa ye, ani yerebolow
sigilen be kan min kan. Afana k'a seko
bee lajelen ke ; a k'a joyoro minan fa.

- Ne yere ma dan soro a ka wale in
na, bi koni... Bi ye nimisiwasa dan
ye... Hun ! Kuma were te n da. A' ka
dannaya minanw, n b'a fa. Nin jona
nogolen in kelen be k'an ni nabani cogo
min, a' te se ka d'a la.

- a be dugu maa bee ne na a' bee
sara a menna. An ka na aw jenema
soro tan, o ye wasa ke ; i ka fo la,
nimisiwasa te teme bita in kan. Nka ko
be cogo min, girin-girin t'a la. A te ne
yere lamine ko, ani cesiri.

Sankala y'i to so kono ka kenemana
denkun flowo kon wonih fe. A ne taara
ben Ntala in ma ; a ken be k'i bogobaga
faama sigilan do kono, a bee sanu.
Musow finnen be doso in da fe. U be
munun-munu na, i ko dimogow be fin
bo la cogo min.

Sankala ye ntala in laje wonin fe
fefew, k'a lasaa. A somina ; a hakili
nana jigin donma min nan'u ma. A y'i
kan to Nesira ni Cyenta ma :

- Aa ! O bee n'a ta, ne ne no be
ntalake in na... Tijen don, donma min
nan'an ka dugu la ka dasirisa ninnu ko
fo an ye, i b'a fo ale ce kelen in de
don... Ko Donmazan... Sigat'a la, ale

Tulon te sebe sa

don.

- I ko di ? O ye mun donma ye ?
 - Aw t'a dɔn, bari, a' m'a ye. Anw minnu dara dugutigi kan kataa dasiri-sako kuma min'a da, anw de y'a ye k'a dɔn. Anhaan !... Koje jera sa. A jera fasay ! Domazande y'anwhakili soje tan ka k'a saw bl'an na, ka bɔne si bœe bin an kan !

- Hun !... Wa kabin'anw fen o fen nana yan, an ma heere ye an ne na. An be kaso juguba de la yan ; hal'an ne te da kabakolo kan sango ka tle yeelenye. Kunpa ni ne manogobe jini k'an faa.

- Hun !... Nangata min b'an kan, heere te. Jaa nin bœe de ye. Domazan ka wale jugu'de ye. Nka hen ! A n'a ka saw ka danajuguya dun na ba bin u kɔno.

- Siga si t'o la... Baasi te, min don, blakasuma t'a la. An ce saba ye yɔro bœe yaala, an ye boda naani de ye. An ma doncogo soro yan n'aw te. Centa, an jigi b'i kan, e min ye yan dugulen ye, n'an be se ka bo i ka dugulenna nun ma ?

- Yerewolow jigi te waari abada. Boda te naani-donron ye. Boda were be donma in ka ceso kɔno, a be k'o da tugu, o konege te maa si bolo a yere k'o a be ka folon do de sen k'a ta ceso kɔno fo falada la, an ka dugu be kelen min da la kɔni. Boda kun do be babili yere ju kɔro. N'a be bo dogo la ka don jamana kɔno mago fen o fen na, a be bo de fe dugutla temenen ko. N'a be segin fana, a be na o waati kelen inde fe, maa si kan'a ye. O temenen ko, fyendondaninw be yɔro caman na. O b'a to fyen be soro ka don yan. Ni minw ma ne yan cili ko, fu k'o bœe jate mine ; u ka kan k'o fyendon yɔrow bœe geren. Nka min ka gelen a bœe ye, o ye Domazan ka boda in ye. Fo ninw k'o da ben ko juman, nɔnté doso in mana porokoto, tege te d'a kan dijne na.

- I dar'a la boda were si te yen o ko ?

- Aa ! N ye min kɔni dɔn o ye nin ye ; n ma do were si dɔn n'o te. N y'a jigi foy were te yen o ko.

- A jena ! Kele were be n fe ka fo a' ye : aw minnu fen o fen y'an jigi ye, an wasa b'a la. A' ye ben cesiri la a' yere danma ni jwan ce ; a' y'a ne yele ka kolosili k'e. A' ye to k'an sawura, k'an to san fe.

- E, cogo di tan ?

- Oka nɔgo : ni Domazan n'a ka sa juguw sunogora, a' ye to ka bili gun. Maa na to san fe tuma bœe k'a lamèn. A' be to ka guncogo fla ke ka tugu jwan na, k'u bilisa ka ke morsi sigiginiw ye. Morsi siginiw ye ninnu ye :

Sangala ye siginiw ci kogo la n'a ka npanmuru nun bolen ye ; u ka to k'a kalan f'u ka s'a la.

- A'dun be wuliyan cili fe don jumen ?

- N m'o dɔn ban, nka n y'a jigi a te na men. N'a don sera, an na kunna-foni d'a' ma. An be dugu sen ka bla yan na ; nk'a te kene yan yere ma, an na dijne bo ka tlen dafelaso do ma, ka ben musow kafo yɔro ma. A' b'o yɔro kelen kuntlenna jɔnjɔn kunna-foni d'an ma. Njaniya fen o fen b'a ma, a y'a

kunna-foni c'an ma, an fana be ten.

- Ayiwa, o benna. A' y'a' faamu kosebe ?

- Tigitigi.

- Ayiwa, ne be na taa, je jwanw ne menna sira la, an ka kan ka segin su in na, sarati min dir'an ma, o ye tle saba de ye, o dafatɔ don.

- A' ye wale min jutige nin ye, o benna haali.

- A' y'a' cesiri, a da te to an na.

- K'an ben Cyenta !

- K'an ben ! Ko an be yerewolow fo !

Utlatura kera dugutla temenen ko ye ; oy'a soro Donmazan ka dugu jera !... Cogo min sunaa y'a halaki ; Sankala ni Nesira y'u molosi ka bo, ka ninbara segeré. Sankala donna negeñ kɔnɔk'a ka finiw don a la. A ni Berema ni Kungoba ka soro ka sira mine k'a waʃ'a la. Jemako ye sira surun dɔyɔro f'u ye, o temenen ko, o yɔro dora tun ka dogo kosebe.

(A to be ko)

